

**Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri**

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

Den 19. januar 2023
Sagsnummer: 2023-210

./.

Til udvalgets orientering fremsendes hermed samlenotat for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 30. januar 2023.

Jacob Jensen

/

Jesper Wulff Pedersen

SAMLENOTAT
Rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 30. januar 2023

1. Formandskabets arbejdsprogram for første halvår 2023
- *Præsentation fra formandskabet*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 2

2. Markedssituationen for landbrugsvarer
- *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 4

3. Bioøkonomiens muligheder i lyset af aktuelle udfordringer med særlig vægt på landdistrikterne
- *Udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 9

NOTAT OM RÅDSMØDE (LANDBRUG OG FISKERI)

Den 30. januar 2023

1. Formandskabets arbejdsprogram for første halvår 2023 KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

Resumé

Blandt det svenske formandskabs hovedprioriteter for landbrug er spørgsmålet om fødevarerforsyningssikkerhed i lyset af Ruslands invasion af Ukraine. Derudover vil formandskabet fokusere på Kommissionens kommende forslag om fødevarer mærkning. Forslaget forventes opdelt i to, hvor den første del om datomærkning og oprindelsesmærkning ventes fremsat i juni 2023. På fødevarerområdet vil revisionen af handelsnormerne og morgenmadsdirektiverne (juice, marmelade og honning) også være en del af det svenske arbejdsprogram. På landbrugsområdet forventes det svenske formandskab at arbejde videre med fremsættelsen af forslaget om geografiske betegnelser for fødevarer og forslaget om bæredygtigt landbrugsdatanetværk. På planteområdet forventes plantesundhedsforordningen at skulle revideres, mens Kommissionen ligeledes forventes at præsentere to nye lovforslag om henholdsvis nye genomteknikker for planter samt revision af lovgivningen for frø og andet planteformeringsmateriale. På fiskeriområdet vil formandskabet håndtere de afsluttende forhandlinger om fiskerikontrolforordningen. Formandskabets arbejdsprogram er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 30. januar 2023 med henblik på en præsentation.

Baggrund

Sverige overtog den 1. januar 2023 formandskabet for Rådet. Sverige indgår i trio-formandskab med Frankrig (første halvår 2022) og Tjekkiet (andet halvår 2022).

Formandskabets arbejdsprogram er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 30. januar 2023 med henblik på en præsentation fra formandskabet.

Formål og indhold

Det svenske formandskabs hovedprioriteter ventes at være Ukraine-relaterede emner, herunder forsvar, flygtningesituationen og energiforsyningssikkerhed. Spørgsmålet om fødevarerforsyningssikkerhed som følge af den russiske invasion af Ukraine vil løbende blive behandlet på rådsmøderne (landbrug og fiskeri). Man forventer punktet vil være på minimum hvert andet rådsmøde under svensk formandskab.

Det svenske formandskab forventes på landbrugsområdet at arbejde videre med forhandlingerne om geografiske betegnelser for fødevarer og forslaget om bæredygtigt landbrugsdatanetværk, så der kan indledes trilogforhandlinger med Europa-Parlamentet.

Plantesundhedsforordningen forventes at skulle revideres, mens Kommissionen ligeledes forventes at præsentere to nye forslag om henholdsvis nye genomteknikker for planter samt revision af lovgivningen for frø og andet planteformeringsmateriale. Forslagene om nye genomteknikker for planter samt revision af lovgivningen for frø og andet planteformeringsmateriale ventes først i slutningen af det svenske formandskab.

Dyr sundhedsområdet forventes ikke at fylde meget under det svenske formandskab. Den 6.-7. marts 2023 forventes afholdt en konference i Stockholm om antibiotikaresistens, dog med fokus på folkesundhed, og den 30. juni 2023 forventes afholdt en konference i Uppsala om dyrevelfærd, hvor fokus er på

blandt andet grise og kalve. Derudover ventes Kommissionen først at fremsætte forslag til revision af EU's dyrevelfærdslovgivning i tredje kvartal af 2023.

Drøftelserne om fødevarermærkning vil fortsætte under svensk formandskab. Kommissionens forslag om datomærkning og oprindelsesmærkning ventes fremsat i juni 2023, mens det er usikkert, hvornår forslaget om et fælles europæisk ernæringsmærke fremsættes. I marts 2023 forventes forslag om revidering af handelsnormerne og lovgivning om juice, marmelade og honning (morgenmadsdirektiver). På fødevarerområdet ventes Kommissionen desuden at fremsætte forslag om bindende EU-mål for fødevareraffald, herunder madspild.

Forhandlingerne om fiskerikontrolforordningen forventes at blive afsluttet under svensk formandskab. Der vil endvidere skulle ske en tilpasning af forordningen om fiskerimuligheder for 2023, herunder at der sættes fiskerimuligheder for tobis. Derudover ventes Kommissionen at komme med en rapport med en evaluering af den fælles fiskeripolitik og den fælles markedsordning for fiskeri og akvakultur.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om formandskabsprogrammet.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Præsentationen af formandskabets program har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller finansielle konsekvenser. Regeringen vil tage konkret stilling til de enkelte forslags konsekvenser.

Høring

Sagen har været skriftlig høring i Det Rådgivende Fødevarerudvalgs EU-underudvalg, § 2-udvalget (landbrug), § 5-udvalget (fiskeri) og Den Nationale Komité for Landbrugsdyr.

DI Fødevarer udtrykker forståelse for den nødvendige prioritering af krig/forsvar og energiforsyning samt fødevarerforsyningsikkerhed i lyset af krigen i Ukraine. Med hensyn til fødevarermærkning ønsker DI Fødevarer, at forslagene ikke deles op, da dette giver større udgifter til emballageskift og produktspild. Derudover ønsker DI Fødevarer, at der fokuseres på forslaget om grønne anprisninger og på fødevarerkontaktmaterialer. DI Fødevarer oplyser desuden, at DI Fødevarer er engageret i de forventede revideringer af morgenmadsdirektiverne via europæiske foreninger.

Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation (DFPO) og Danmarks Pelagiske Producent Organisation (DPPO) finder det vigtigt, at forhandlingerne om fiskerikontrolforordningen afsluttes under svensk formandskab. DFPO og DPPO mener dog fortsat, at en del centrale emner mangler at blive forhandlet på plads. DFPO og DPPO henviser her til Rådets mandat vedrørende kontrol og vejning, som fortsat ikke er på plads. For DFPO og DPPO er det vigtigt, at disse bliver forhandlet på plads. Et andet vigtigt punkt for organisationerne er forhandlingerne mellem EU og Norge om fiskerimulighederne for indværende år, som endnu ikke er færdigforhandlet. DFPO og DPPO henviser til de store konsekvenser, som det har for fiskeriet. For organisationerne er det vigtigt, at forhandlingerne afsluttes. DFPO og DPPO understreger også, at det ikke kun er TAC for tobis, som skal fastlægges under det svenske formandskab. Det er også for dybvandsrejer i Skagerrak og brisling, som for Danmark er vigtige arter.

Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri PO (FSK-PO) opfordrer til, at der fra dansk side aktivt bliver arbejdet for, at Kommissionens rapport om Den Fælles Fiskeripolitik bliver gjort til genstand for en betydelig debat om centrale punkter af implementeringen af EU's Fælles Fiskeripolitik, der fortsat ikke er i mål. Ifølge FSK-PO discards der fortsat en del fisk i EU's fiskeri og da kvoterne efter den fulde implementering af landingsforpligtelsen er øges, så risikeres der er et overfiskeri. Det vil gå ud over kystfiskerne på den korte bane. Derfor opfordrer FSK-PO til, at der skal være en ordentlig kontrolindsats. FSK-PO mener, at et discardforbud sammenholdt med øgede kvoter vil være en fordel for kystfiskerne, men kun hvis der kontrolleres for håndhævelse. FSK-PO henviser endvidere til, at der i EU's Fælles Fiskeripolitik er et mål om at sikre et bæredygtigt fiskeri. FSK-PO mener ikke, at bomtrawlfiskeri er foreneligt med dette mål både i forhold til bundpåvirkning, men også discard og brændstofforbrug. Ydermere håber FSK-PO, at formandskabet sammen med Kommissionen vil evaluere implementeringen af artikel 17 i Den Fælles Fiskeripolitik. Derudover håber FSK-PO, at man fra dansk side vil påtage sig ansvaret i de efterfølgende politiske drøftelser for at fremhæve vigtigheden af artikel 17 og at Kommissionen bør prioritere dennes implementering. Derudover fremhæver FSK-PO vigtigheden af "Action plan to Conserve Fisheries", som organisationen ser som en mulighed for begrænsning af bomtrawlfiskeriet.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at Rådet vil tage præsentationen af formandskabsprogrammet til efterretning.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen vil tage formandskabets prioriteter til efterretning.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Markedssituationen for landbrugsvarer

KOM-dokument foreligger ikke

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 9. december 2022. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Den russiske invasion af Ukraine påvirker markedssituationen for landbrugsvarer på en række områder med stigende priser på både fødevarer, foder, handelsgødning og energi. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 30. januar 2023 med henblik på information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Baggrund

Den generelle markedssituation for landbrugsvarer drøftes normalt hvert kvartal i Rådet (landbrug og fiskeri).

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 30. januar 2023 med henblik på orientering fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

FN's Fødevarer- og Landbrugsorganisations (FAO) fødevarerprisindeks

Ifølge FN's Fødevarer- og Landbrugsorganisations (FAO) fødevarerprisindeks er de globale fødevarerpriser for december 2022 faldet med ca. 2 pct. fra november 2022. Faldet i indekset kommer af et markant

fald i priserne på madolie (6,7 pct.) og et mindre fald på korn (1,9 pct.) og kød (1,2 pct.), men trækkes op af stigende priser på sukker (2,4 pct.) og mejeriprodukter (1,1 pct.). Samlet lå fødevarerpriserne i 2022 markant over 2021 med omkring 14 pct.

Markedssituationen for handelsgødning

Omkring tre fjerdedele af landbrugsjorden i EU er gødet med mineralsk gødning. Alle mineralske kvælstofgødninger er baseret på ammoniak, og stort set hele EU's ammoniakproduktion er baseret på naturgas som energikilde. De store prisstigninger på naturgas påvirker negativt økonomien i produktionen af ammoniak i EU. Rådet nåede i december 2022 til enighed om en markedskorrektionsmekanisme, der sætter loft over prisen på naturgas på det europæiske marked. Det er uvist, i hvilket omfang markedskorrektionsmekanismen vil påvirke markedssituationen for handelsgødning. Rådet godkendte endvidere den 12. december 2022 Kommissionens forslag om en midlertidig lempelse af generel told på import af rå- og hjælpestoffer (ammoniak og urinstof) til produktion af nitrogenholdige gødningsstoffer. Lempelsen vil være gældende i seks måneder.

På baggrund af den vanskelige handelsgødningssituation i Europa har Kommissionen den 9. november 2022 fremlagt en meddelelse om gødningssituationen. Meddelelsen opfordrer bl.a. medlemsstaterne til prioritering af deres forsyningskæder, herunder gas, til fordel for gødningsproduktion i EU samt forskellige tiltag inden for den fælles landbrugspolitik, herunder bl.a. undersøgelse af aktivering af landbrugsreserven til landbrugere for det kommende år til at imødegå problemet med landbrugets gødningsbehov. Kommissionen vil endvidere undersøge, om der er potentiale for nye ekstraordinære statsstøtteforanstaltninger for gødningssektoren og tilskynde medlemsstaterne til at revidere deres strategiske planer under landbrugspolitikken for at fremme effektiv brug af gødning i landbruget. Det forventes, at Kommissionen fra 2023 vil følge markedsudviklingen for gødning mere systematisk ved at oprette et markedsobservatorium for gødning.

Markedssituationen for korn og proteinafgrøder

Det Internationale Kornråds (IGC) seneste prognose fra januar 2023 skønner, at produktionen i det indværende produktionsår 2022/23 vil falde med 1,5 pct. i forhold til 2021/22, hvilket især er drevet af fald i EU's og USA's majsproduktion, som kun delvist opvejes af en kinesisk opjustering. Den samlede produktion vil fortsat være den næststørste registrerede høst. Det skønnes, at det globale kornforbrug for første gang siden 2015/16 vil falde med 0,9 pct. som følge af en periode med stigende priser. Særligt forventes forbruget af korn til foder at falde med 2,1 pct. De globale kornlagre forventes i 2022/23 at falde til det laveste niveau i otte år, hvilket primært skyldes nedjusterede majs lagre. Den globale handel med korn opjusteres med 0,4 pct. i forhold til november 2022 og forventes nu at ligge på 4,1 pct. under sidste år, hvilket hovedsageligt skyldes et fald i handlen med majs og byg. Globale priser på de vigtigste kornafgrøder opgjort fra november 2022 til januar 2023 har udviklet sig for hvede med et fald på 8,0 pct., for majs med et fald på 1,4 pct. og for byg med et fald på 4,3 pct. Indeksset falder samlet med 1,2 pct. grundet stigende priser for øvrige afgrøder.

I forhold til situationen i Ukraine har Ruslands invasion haft alvorlige konsekvenser for markedsdynamikken, herunder adgang til dyrkningsområder i russisk besatte områder og risici forbundet med arbejdet og transport af afgrøder. Alt dette gør, at der er store usikkerheder forbundet med estimater. Produktionen forventes i 2022/23 for alle de vigtigste afgrøder at ligge under sidste år med fald på 23,6 pct. for hvede, 39,4 pct. for majs og 34 pct. for byg. Forventningen til Ukraines korneksport i 2022/23 var i seneste rapport fra IGC af januar 2023 opjusteret med 9,9 pct. i forhold til november 2022. Eksporten forventes dog fortsat at falde betydeligt i forhold til 2021/22, herunder med 25,9 pct. for hvede, 19,8 pct. for majs og 60,3 pct. for byg.

Ukraines andel af global produktion i 2022/23 vurderes i IGC's seneste prognose fra januar 2023 at komme til at udgøre 3,2 pct. for hvede, 2,2 pct. for majs og 4,3 pct. for byg. Ukraine er desuden en stor eksportør af foder til EU, hvor særligt sektorerne for fjerkræ og svin bliver ramt af den manglende ukrainske eksport. Mange afrikanske og nogle mellemøstlige lande får en stor andel af deres korn fra Ukraine, hvorfor krigen har konsekvenser for deres adgang til og prisen på fødevarer. Nordafrika er et særligt sårbart område, da deres høst af hvede og byg i 2022/23 forventes at falde kraftigt.

Ukraines produktion af solsikkefrø forventes i 2022/23 at falde til 11 mio. tons svarende til et fald på 32,9 pct. fra 2021/22. I november 2022 forventedes eksporten af solsikkefrø fra Ukraine i 2022/23 at falde med 33,4 pct. i forhold til sidste år, hvilket er en nedjustering på 3,2 pct. fra oktober 2022.

Eksport af korn fra Ukraine

Kommissionen fremlagde i maj 2022 en meddelelse om alternative fragtruter ("solidaritetsbaner", KOM (2022)217). Tiltaget havde til hensigt at udbygge alternative fragtruter for korneksport ud af Ukraine, der omgik den russiske flådeblokade i Sortehavet. Det er med tiltaget lykkedes at øge eksporten af korn fra Ukraine. Der er dog fortsat en del udfordringer forbundet med eksporten via de alternative fragtruter, herunder manglende kapacitet til transport ad vej og til omlæsning af gods i logistikcentre, lange ventetider ved EU's ydre grænser på grund af told- og fødevarerkontroller, forskellige sporbredder på jernbanerne i Ukraine og EU, der nødvendiggør omklædning ved grænsen samt problemer med forsikring af transport ind og ud af Ukraine. For at styrke de alternative fragtruter fremlagde Kommissionen, Den Europæiske Investeringsbank, Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling og Verdensbanken samt Ukraine, Tjekkiet, Polen, Rumænien, Slovakiet og Moldova den 11. november 2022 en fælles erklæring, hvor der tilsammen mobiliseres 1 mia. euro i perioden 2022-23.

Rusland og Ukraine indgik den 22. juli 2022 parallelle aftaler med FN og Tyrkiet om eksport af korn fra Ukraine via tre ukrainske havne ved Sortehavet. Aftalerne var midlertidige og løb til den 19. november 2022. Efter stort internationalt pres på Rusland blev aftalerne forlænget med 120 dage til marts 2023. Ifølge FN's koordinationscenter (JCC) er der blevet eksporteret 13,2 mio. tons korn fra Ukraine til 43 lande via sortehavsruterne. Sortehavsftalerne har således haft en stor betydning for, at kornpriserne har været faldende.

Markedssituationen for mælk og mejeriprodukter

Markedssituationen for mælk og mejeriprodukter har igennem den seneste tid generelt set en markant forøgelse, hvor mælkeprisen i oktober 2022 lå på 56,6 cent/kg, hvilket historisk er en rekordhøj pris. Til sammenligning var den i august 2020 på 33 cent/kg. Produktpriserne er dog nu faldende om end fra et meget højt niveau. Ultimo december 2022 lå prisen på skummetmælkspulver på 292 euro/100 kg. Det er 11 pct. under prisen samme tid i 2021, og smørprisen lå på 567 euro/100 kg. Det er 1 pct. over prisen samme tid i 2021. Det højere prisniveau i markedet skyldes faldende mælkeindvejning i EU. I januar-oktober 2022 faldt EU's mælkeindvejning med 0,2 pct. Tilsvarende stagnerer produktionen globalt.

Markedssituationen for svinekød

EU's marked for svinekød er præget af høje priser sammenlignet med foråret 2022. I løbet af 2022 er priserne steget betydeligt. Prisniveauet for EU var således for uge 9 i 2022 på 149,3 euro/100 kg. Prisniveauet er siden steget, om end stagnerende på det seneste omkring dette niveau. Prisen var således i uge 52 på 204,9 euro/100 kg. Det er historisk stadig en høj pris. Den danske notering fulgte nogenlunde samme tendens. I løbet af 2022 er noteringen steget, og i uge 48 lå den på 12,6 kr./kg. Dog lå den i uge 3 i 2023 på 11,7 kr./kg. De stigende priser skal ses i lyset af stigende inputpriser. Smågriseprisen i EU har fulgt et lignende mønster. Den var i uge 42 i 2021 nede på 29 euro/stk., hvilket er en historisk lav pris. I uge 52 i 2022 var prisen 63,5 euro/stk.

Årsagen til den dårlige markedssituation frem til foråret 2022 var især forringet eksport til Kina og lave priser på det kinesiske marked, der i kalenderåret 2021 aftog ca. 49 pct. af EU's eksport. Til sammenligning udgjorde det kinesiske marked i perioden januar-september 2022 32,1 pct. af EU's eksport (et fald på 51 pct. i andelen af eksporten i forhold til samme periode af 2021). Den hidtil gode afsætning medførte, at der skete en udvidelse af produktionen af europæisk svinekød for at imødekomme den kinesiske efterspørgsel af svinekød forårsaget af afrikansk svinepest. Udvidelsen af produktionen forværrede efterfølgende markedssituationen, da eksportandelen til Kina faldt. Der til kommer behersket efterspørgsel på EU's indre marked. Samtidig skete der kun langsomt en tilsvarende tilpasning af den europæiske produktion af svinekød, som først for nyligt er begyndt at tilpasse sig den lavere efterspørgsel. I de første ti måneder af 2022 er EU's produktion således faldet ca. 5,1 pct. i forhold til samme periode af 2021. En betydelig udfordring er ligeledes, at svinesygdommen afrikansk svinepest i september 2020 bredte sig fra Polen til Tyskland. Det har medført, at en række vigtige eksportlande, herunder Kina, har lukket for import af svinekød fra Tyskland, der udgør 24 pct. af EU's samlede eksport af svinekød.

Markedssituationen for oksekød

EU's kvægbestand er faldet med 1,4 pct. fra juni 2021 til juni 2022. I 2022 har prisniveauet generelt udviklet sig stigende og var i uge 52 af 2022 på 515,4 euro/100 kg, hvilket er 18,7 pct. højere end samme tid året før. Prisniveauet er betydeligt over gennemsnittet for de seneste tre år. EU's eksport faldt med 4,8 pct. i perioden januar-august 2022 sammenlignet med samme periode af 2021. EU's import steg med 31 pct. i samme periode af 2022 i forhold til 2021. Tallene er inklusiv Storbritannien.

Markedssituationen for fjerkrækød

Markedssituationen i fjerkræsektoren er karakteriseret ved stigende priser. Primo juni 2021 lå prisen på 204 euro/100 kg. I uge 48 af 2022 var prisen steget til 262,4 euro/100 kg. Det er 25,9 pct. over prisen samme tid sidste år og betydeligt over gennemsnittet for 2016-21. De høje kornpriser påvirker dog producenternes indtjening negativt. EU er fortsat nettoeksportør af fjerkrækød målt både i mængde og værdi. Fugleinfluenza er fortsat et problem for fjerkræsektoren.

Eksport generelt

EU's landbrugseksport steg med 7,3 pct. fra 2020 til 2021, mens landbrugsimporten til EU steg med 7 pct. EU's handelsoverskud på landbrugsområdet var i 2021 på 67,9 mia. euro (ca. 506 mia. kr.), hvilket er en stigning på 8 pct. i forhold til 2020.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet, i det der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Der er ikke redegjort for konsekvenser i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag. Der er således ingen lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser af punktet, ligesom beskyttelsesniveauet ikke påvirkes.

Høring

Sagen har været fornyet skriftlig høring i §2-udvalget (landbrug).

Landbrug & Fødevarer forventer overordnet set yderligere stigninger i produktionsomkostninger for alle sektorer som følge af den aktuelle situation i Ukraine. Krigen har åbenlyse konsekvenser for eksporten

til Rusland og Ukraine, men medfører også ændringer i fragtruter til øvrige eksportmarkeder Og store udfordringer med at sikre forsyningssikkerheden.

De høje mælke- og mejeripriser skales i sammenhæng af de markant højere produktionsomkostninger hos både landmanden og mejerierne, hvorfor landmanden og mejeriets margin ikke nødvendigvis afspejles i prisudviklingen. Noteringen i maj 2022 steg med 4 eurocent til en samlet pris på cirka 50 eurocent/kg. Siden er prisen steget yderligere og er i juli på 54 eurocent/kg. Priserne på alle råvarer er stigende, og det er især den konventionelle mælk samt mozzarella og gul ost, der driver udviklingen. Som regel vil højere mælkepriser medføre stigninger i indvejsningen, men dette har ikke været tilfældet i anden halvdel af 2021 og starten af 2022 netop på grund af meget høje energi- og foderpriser. Tendensen for primo 2023 viser faldende afregningspris og de øvrige priser er ligeledes faldet. Samtidig er indvejsningen begyndt at stige i EU. Den samlede mælkeindvejsning var i november 2022 2 pct. højere end 2021. Foderforsyningen af både økologisk og konventionelt foder meldes for nuværende forholdsvist stabilt, imens der er større usikkerhed vedrørende forsyningen af GMO-frit foder. Forsyning af gødning er også en bekymring for produktionen i 2023.

For svinekød har situationen i Ukraine ligeledes skabt stor usikkerhed i markedet med stærkt stigende inputpriser (foder, energi, fragtrater m.v.) hvilket har forringet bytteforholdet markant. Den danske notering er i årets første uge faldet fra 12,60 kr/kg til 11,70 kr/kg. Fremadrettet i 2023 er der udsigt til slagtninger i EU, der vil ligge lavere end året før. Det fortsat dårlige bytteforhold slår således fortsat igennem i Danmark. På det kinesiske marked er forbruget af grisekød hårdt ramt af Corona-situationen.

I løbet af februar vil de fleste EU-lande offentliggøre deres svinetællinger fra december. Resultatet af disse svinetællinger vil give en vigtig indikation af, hvor meget EU-slagtningerne i 2023 vil ligge under året før. Det er Landbrug & Fødevarers forventning at produktionen i EU vil falde med omkring 3 pct. i forhold til 2022. Det foreløbige resultat af den tyske svinebestand fra 3. november 2022 viste et fald i den tyske svinebestand på 10,2 pct. sammenholdt med for et år siden. Avlsbestanden var nede med 12,0 pct. Så det markante fald i tyske slagtninger man har set i 2022, må forventes at fortsætte i 2023.

Antallet af slagtede kreaturer er nærmest uændret for 2022 sammenlignet med 2021. Den gennemsnitlige afregningspris har været rekordhøj i 2022, og toppede i 3. kvartal 2022, hvorefter prisniveauet har været faldende. Sammenlignet med 2021 var den gennemsnitlige afregningspris 40,9 pct. højere end i 2021. I 4. kvartal 2022 var den gennemsnitlige afregningspris 27,6 pct. højere end i 2021. I disse tal er der ikke taget højde for de tilsvarende stigende produktionsomkostninger, som påvirker den reelle indtjening for landmanden. Den danske kvægbestand er faldende og er i perioden september 2021 til september 2022 faldet med 1,3 pct.

For fjerkrækød dækker stigende priser langt fra den stigende tendens til højere produktionsomkostninger til foder, energi og lønninger, der udgør 80-90 pct. af de samlede produktionsomkostninger. Disse omkostningskomponenter forventes at stige 20-30 pct. over de kommende måneder mens metal og plastikmateriale til pakninger af kyllingeprodukter ligeledes udsættes for prisstigninger på op til 40 pct. Dertil kommer, at svækket eksport til tredjelande fra EU grundet restriktioner på grund af fugleinfluenza medfører større afsætning på det indre marked og dermed større mængder med deraf følgende fald i priserne. Dette lægger således pres på indtjeningen i eksportvirksomhederne, der har afsat større mængder på det indre marked til lavere priser. Desuden opleves større grad af protektionisme, hvor både covid19 og udbrud af fugleinfluenza bruges på en række destinationer til at lukke for eksport fra Danmark og EU generelt med det formål at øge den nationale selvforsyningsgrad.

EU's fjerkræsektor er bekymret over den stigende import af fjerkrækød og æg fra Ukraine, der siden den

fulde told og kvote liberalisering den 4. juni 2022 har medført en stigning i importen. For hele 2022 (og primært fra juni 2022) er stigningen i importen på 80 pct. sammenlignet med 2021 og 143 pct. for frosset fjerkrækød til i alt 163.675 tons. Hvis denne importstigning og ensidige ukrainske eksportsatsning mod EU fortsætter, er der risiko for at det væsentligt vil påvirke markedet i EU med stigende mængder af fersk kyllingekød og faldende priser, således at EU's producenter kommer yderligere under pres i forhold til at kunne kompenseres for de stigende råvarer og energipriser. Der vil således være behov for at følge importudviklingen tæt og indføre eventuelle foranstaltninger, såfremt EU's fjerkræsektor kommer under yderligere pres.

Den samlede import af æg fra Ukraine til EU steg i 2022 (primært fra juni) med 300 pct. til 22.233 tons sammenlignet med 2021, hvor importen af skalæg (friske æg) steg 446 pct. til 12.506 tons.

Det forventes, at importen af fjerkrækød og æg vil stige yderligere, hvilket vil sætte EU's fjerkræsektor under særligt pres med stigende mængder og faldende priser, hvilket forværres af, at EU's egen eksport er underlagt visse restriktioner som følge af fugleinfluenza. En eventuel forlængelse af den totale liberalisering af importen af fjerkrækød og æg fra Ukraine efter udløb af perioden den 4. juni 2023 vil således have væsentlige negative konsekvenser for EU's fjerkræsektor.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

En række medlemsstater har fortsat stor fokus på udfordringerne som følge af den russiske invasion af Ukraine. Det forventes, at en række medlemsstater vil have fokus på behovet for at håndtere gødnings-situationen, både i relation til at sikre prisoverkommelig forsyning af handelsgødning i 2023 samt at øge EU's kapacitet til at producere gødning på længere sigt for at sikre EU's og den globale fødevarerforsyningsikkerhed. Flere medlemsstater efterspørger anvendelse af EU's landbrugsreserve og udbetaling af krisestøtte til landbrugssektoren i 2023.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen arbejder for at underbygge en markedsorienteret og konkurrencedygtig landbrugssektor og et velfungerende indre marked. Regeringen arbejder samtidigt for velfungerende international handel, der også kan betyde større robusthed i de globale fødevarerforsyningskæder. Regeringen lægger vægt på, at Kommissionen overvåger markedssituationen for landbrugsvarer som følge af Ruslands invasion af Ukraine. Regeringen støtter, at EU understøtter eksport af korn fra Ukraine.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 9. december 2022 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 11.-12. december 2022, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 1. december 2022.

Notatet er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.

3. Bioøkonomiens muligheder i lyset af aktuelle udfordringer med særlig vægt på landdistrikterne KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

Resumé

Formandskabet vil indlede drøftelserne af kommende rådskonklusioner om bioøkonomi i lyset af Kommissionens statusrapport om EU's bioøkonomistrategi af juni 2022. Sagen er på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 30. januar 2023 med henblik på udveksling af synspunkter.

Baggrund

Formandskabet vil indlede drøftelserne af kommende rådskonklusioner om bioøkonomi med særligt fokus på landdistrikter, herunder hvordan man kan fremme bioøkonomi samt muligheder og udfordringer ved bioøkonomi. Dette skal ses i lyset af Kommissionens statusrapport (KOM(2022)283) om EU's bioøkonomistrategi fra juni 2022.

Sagen er på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 30. januar 2023 med henblik på udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Kommissionen lancerede i 2012 EU's første bioøkonomistrategi. Med strategien ønskede Kommissionen at fremme omstillingen fra fossile kilder til biobaserede kilder gennem forskning og udvikling. EU's bioøkonomistrategi blev opdateret i 2018. Strategien indeholdt 14 konkrete initiativer opdelt i tre hovedområder.

Første hovedområde havde fokus på at styrke de biobaserede sektorer i EU med henblik på at frigøre bioøkonomiens potentiale til at modernisere den europæiske økonomi og industri og skabe langvarig og bæredygtig velstand. Herved ønskede Kommissionen bl.a. at understøtte udviklingen af nye bæredygtige bioproducter i EU.

Andet hovedområde havde fokus på at udbrede bioøkonomien til hele EU, hvor særligt Central- og Østeuropas underudnyttede biomasse- og affaldspotentiale fremhæves. Kommissionen ville således udvikle en strategisk udbredelsesdagsorden for bæredygtige fødevarer- og landbrugssystemer, skovbrug og biobaserede produkter ved hjælp af EU-støtteprogrammer inden for det daværende Horizon 2020. Endvidere skulle pilotprojekter om udviklingen af bioøkonomi inden for f.eks. affaldshåndtering eller CO₂-venligt landbrug iværksættes.

Tredje hovedområde havde fokus på at tværne om økosystemet, herunder at skabe øget viden om økosystemets begrænsninger for bioøkonomien. Kommissionen fremlagde således etableringen af et nyt overvågningssystem for hele EU, der skal følge fremskridtene i retning af en bæredygtig og cirkulær bioøkonomi. Endvidere ønskede Kommissionen at udbrede indsamlingen og adgangen til data inden for specifikke områder af bioøkonomien samt at yde vejledning, som skulle fremme god praksis for udnyttelse af bioøkonomien.

I juni 2022 udgav Kommissionen en statusrapport for bioøkonomistrategien. Rapporten fandt, at strategien har været vellykket, bl.a. har det stigende antal nationale og regionale bioøkonomistrategier blandt medlemsstater været med til at fremme bioøkonomien. Desuden ses der fremskridt med hensyn til udbredelse af bioøkonomi i de central- og østeuropæiske medlemsstater med støtte fra betydelige EU-finansieringsbidrag og etablering af fora og netværk. Til gengæld fandt rapporten også, at der er behov for øget fokus på, hvordan man bedre kan forvalte areal- og biomassebehovet for at opfylde miljømæssige og økonomiske krav i et klimaneutralt Europa. Desuden bør der arbejdes mere på bæredygtige forbrugsmønstre.

Danmark har ikke præsenteret en decideret bioøkonomistrategi. Siden 2013 har Danmark dog haft et nationalt bioøkonomipanel, som rådgiver regeringen om fremme af bioøkonomi i Danmark. Det Nationale Bioøkonomipanel har tidligere lavet anbefalinger om bl.a. proteiner i 2018 og biobaserede materialer i 2019, der er fulgt op af handlingsplaner fra den danske regering. I forbindelse med den politiske aftale om grøn omstilling af dansk landbrug af 4. oktober 2021 blev Det Nationale Bioøkonomipanel relanceret, og den 28. september 2022 præsenterede panelet sine seneste anbefalinger for regeringen. Anbefalingerne omhandler prioriteringen af biomasse til forskellige formål i den grønne omstilling.

Det er forventningen i Danmark, at bioøkonomien rummer et betydeligt potentiale for vækst og udvikling, ikke mindst i landdistrikterne. I landbrugsaftalen fra 2021 blev der således afsat 260 mio. kr. til udvikling af anlæg til bioraffinering af græsprotein, som primært er beliggende i landdistrikter. Samtidig ydes der en betydelig indsats i forhold til nye teknologier til pyrolyse, der omfatter restprodukter som halm, husdyrgødning og restprodukter fra biogasanlæg til produktion af biokul. Det er en lovende teknologi, der kan reducere udledninger af drivhusgasser samtidig med, at der produceres gas, der kan omdannes til grønne brændstoffer.

Det Nationale Bioøkonomipanel har peget på, at der er et uudnyttet potentiale for bedre udnyttelse af træ og bioressourcer fra skove til byggeri, energi og biomaterialer som f.eks. tekstiler. Der forventes en betydelig skovrejsning i Danmark i de kommende år, som på sigt vil øge mængden af bioressourcer fra skov. Panelet peger dog samtidigt på, at produktionsskov og urørt skov udlagt til naturformål er to forskellige ting, idet udlægning af urørt skov er en forudsætning for at styrke dansk biodiversitet og dermed leve op til Danmarks forpligtelser i forhold til EU's biodiversitetsstrategi. Panelet finder, at de samfundsøkonomiske gevinster, der kan opnås ved de forskellige former for skovrejsning, bør analyseres nærmere.

Biosolutions er et område i vækst, som kan bidrage positivt til bioøkonomien. Enzymer bruges f.eks. i grøn bioraffinering. Innovative biobaserede løsninger fungerer på denne måde som en katalysator for bioøkonomien ved at optimere mulighederne for at udnytte ressourcerne bedst muligt. Danmark har en stærk sektor på dette område, som kan være med til at skabe øget værdi af bioøkonomien i EU.

Kommissionen forventes at fremlægge en handlingsplan for en integreret næringsstofforvaltning i første kvartal af 2023 med henblik på at træffe foranstaltninger på EU og nationalt plan for at fremme en cirkulær tilgang i forhold til næringsstoffudnyttelse under hensyntagen til medlemsstaternes udgangspunkter og en ambition om nulforurening. Anvendelsen af forarbejdet husdyrgødning og andre organiske næringsstoffer fra genanvendte affaldsstrømme kan spille en rolle med hensyn til at hjælpe landbrugerne med at lukke næringsstoffkredsløbet og reducere deres eksponering for svingende priser på handelsgødning som følge af svingende gaspriser.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres i forbindelse med drøftelsen.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Drøftelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Drøftelsen vil ikke i sig selv berøre beskyttelsesniveauet.

Høring

Sagen har været skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug).

Økologisk Landsforening lægger vægt på, at der i opbygning af en biobaseret økonomi er et stort fokus på behovet for at beskytte økosystemerne.

Økologisk Landsforening mener, det er interessant at se på raffineret græsprotein, men foreningen advarer mod en forestilling om, at det skal danne grundlag for at opretholde en husdyrproduktion i den størrelse, som den har i Danmark i dag. Fokus på høst af græs til græsprotein fremmer incitamentet til at høste høje udbytter. Intensivt drevne græsmarker presser biodiversiteten. Omstilling fra fossile ressourcer til bioressourcer øger behovet for at prioritere skarpt i anvendelsen af arealerne. En omstilling til bioressourcer betyder dermed også, at landbruget skal blive betydeligt mere plantebaseret, altså producere mad direkte til mennesker frem for til husdyr.

Økologisk Landsforening advarer mod at tage halm ud af det biologiske kredsløb. Den levende jord er afgørende for jordens evne til at lagre kulstof, holde på vand, jordens resiliens over for perioder med tørke, stille næringsstoffer til rådighed for planterne via forvitring af jordens egne mineraler. Det er jordens mikroorganismer, der står for det arbejde, og de skal fodres. Det bliver de blandt andet, når halm nedpløjes enten direkte eller efter at være komposteret, have været gennem et biogasanlæg eller have tjent som strøelse under husdyr.

Økologisk Landsforening mener, at Danmark skal bruge Kommissionens strategi for bioøkonomi til at arbejde for, at den danske beslutning om at indføre en CO₂ afgift på alle sektorer gøres til en fælles europæisk opgave. Det skal dog ikke udsætte, at Danmark gennemfører en grøn skattereform. Økologisk Landsforening understreger, at en CO₂ afgift skal indrettes, så der er et samtidigt hensyn til de øvrige parametre, der er afgørende for beskyttelsen af planetens økosystemer. Et ensidigt klimafokus kan gøre systemet mindre bæredygtigt. Det er således vigtigt, at indretningen af afgiften medtager forhold, der påvirker plads til natur, grundlaget for biodiversitet, påvirkning af vandmiljø og drikkevand samt det liv, vi tilbyder landbrugsdyrene.

Økologisk Landsforening fremhæver, at det er vigtigt at ”upcycle” bioressourcer. Det vil sige, at indrette regulerings- og afgiftssystemer, så de bruges på det trin i et ressourcehierarki, hvor de har størst værdi. Økologisk Landsforening mener, at Danmark skal fremhæve behovet for, at tilvejebringe mulighed for at insekter, fjerkræ og grise må fodres med ressourcer, der tidligere er blevet betragtet som affald. Økologisk Landsforening mener, at Danmark skal bruge den bioøkonomiske strategi til at fremhæve behovet for at forbyde miljøfremmede stoffer og produktanvendelser, der kan forhindre, at bioressourcer holdes i kredsløb.

Landbrug & Fødevarer er generelt positive over for Kommissionens statusrapport om EU’s bioøkonomistrategi fra juni 2022. Landbrug & Fødevarer er enige i, at der er et stort uudnyttet potentiale i bioøkonomien både i EU og i Danmark, og at der er stort behov for yderligere investeringer i infrastruktur for at udnytte biomassepotentialet og fremme en cirkulær bioøkonomi. Landbrug & Fødevarer mener og har længe presset på for, at Danmark skal udarbejde en national strategi for at udnytte potentialerne i bioøkonomien til gavn for vækst, velfærd og arbejdspladser. Landbrug & Fødevarer mener, at det er særlig vigtigt at have fokus på det primære landbrug i de kommende rådskonklusioner. Landmændene er første del i værdikæden og det er dem, som skal omstille produktionen til dyrkning af andre afgrøder og/eller anvende andre dyrkningsmetoder for at potentialet i bioøkonomien kan udnyttes. Derfor mener Landbrug & Fødevarer, at det er vigtigt, at det primære landbrug inddrages i større grad end hidtil i EU’s

forskning og udviklingsprogrammer herunder det nye partnerskab om et cirkulært biobaseret Europa CBE.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Blandt medlemsstaterne er der generelt stor opbakning til at udbrede bioøkonomi i EU. En række medlemsstater har særligt fokus på potentialet for at styrke EU's energiuafhængighed (Østrig, Finland, Litauen, Polen, Frankrig, Letland, Spanien, Belgien, Estland og Sverige), herunder muligheden for at udvikle produktionen af biogas og biometan gennem bioøkonomi. Herudover lægger visse medlemsstater særligt vægt på, at træbiomasse skal defineres som vedvarende energi i henhold til REDIII-direktivet (direktivet om vedvarende energi III), som forventes vedtaget i første kvartal af 2023.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen ser frem til en drøftelse af mulighederne inden for bioøkonomi, som skal føde ind i kommende rådskonklusioner, idet bioøkonomien rummer et betydeligt potentiale for vækst og udvikling i forbindelse med den grønne omstilling, herunder gennem brug af biosolutions. Regeringen finder det således væsentligt, at bioøkonomi fremmes, bl.a. for at sikre bedre udnyttelse af bioressourcer, men også for at fremme cirkulære teknologier, der kan reducere drivhusgasudledningerne, sikre grønne brændstoffer og alternative gødningsformer.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.